

Sygn. akt III KO 113/19

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 7 lipca 2020 r.

w sprawie J. R. (R.)

osobistego wniosku J. R. o wznowienie postępowania

prawomocnie zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt II AKa (...),

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w G.

z dnia 9 kwietnia 2019 r., sygn. akt XI Ko (...),

na podstawie art. 545 § 2 k.p.k. w zw. z art. 545 § 3 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

odmówić przyjęcia wniosku.

UZASADNIENIE

W dniu 4 września 2019 r. J. R. skierował do Sądu Najwyższego pismo domagając się wznowienia postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) o sygnaturze akt II AKa (...) (prawidłowo powinno być II AKa (...)), dotyczącej wniosku o zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia z tytułu bezprawnego pozbawienia go wolności w sprawie Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w P..

Zarządzeniem z dnia 16 marca 2020 r. wyznaczono J. R. pełnomocnika z urzędu w osobie adw. K. K. w celu sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie lub poinformowania Sądu Najwyższego o braku podstaw do złożenia takiego wniosku (art. 84 § 3 k.p.k.) – z

uwagi na to, że z treści przesłanego pisma trudno było odczytać intencje jego autora, a także mając na uwadze fakt, iż wnioskodawca jest obcokrajowcem.

Pismem z dnia 14 kwietnia 2020 r. (po przekazaniu przez Sąd Apelacyjny w (...)) pismo wpłynęło do Sądu Najwyższego w dniu 28 kwietnia 2020 r.) wnioskodawca zakwestionował wyznaczenie mu jako pełnomocnika wskazanej wyżej adwokat, wnosząc o rozpoznanie sprawy bez udziału pełnomocnika z uwagi na swoje zastrzeżenia co do „morale zawodowego” wyżej wymienionej.

Zarządzeniem z dnia 14 maja 2020 r. Sąd Najwyższy na podstawie art. 81 § 2 k.p.k. *a contrario* odmówił J. R. wyznaczenia nowego pełnomocnika z urzędu w miejsce ustalonego wcześniej, w celu zbadania akt sprawy i ewentualnego sporządzenia wniosku o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w G. o sygnaturze akt XI Ko (...), stwierdzając, że brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku o zmianę pełnomocnika. W uzasadnieniu tego zarządzenia wskazano, że pełnomocnik z urzędu w niniejszej sprawie nie został wyznaczony na wniosek J. R. , lecz w trybie art. 79 § 2 k.p.k., a więc po uznaniu przez Sąd Najwyższy, iż zachodzi w tym wypadku obrona obligatoryjna. Nadto, obrońca lub pełnomocnik wyznaczany w trybie art. 84 § 3 k.p.k. powoływany jest z powodu zaufania do samego zawodu adwokata, a nie jak przy obronie z wyboru, zaufania mocodawcy do określonego z imienia i nazwiska członka P.. Wyznaczany jest, by – jako podmiot kwalifikowany – dokonał analizy akt sprawy właśnie pod takim kątem, czy wystąpiły w danej sprawie podstawy wznowieniowe, a nie po to, by sporządził wniosek o wznowienie, gdyż taka jest wola wnioskodawcy. W ten sposób zostaje w sprawie zrealizowany standard rzetelnego procesu, spełniający wymogi zarówno konstytucyjne, jak i konwencyjne, przy uwzględnieniu nadzwyczajnego charakteru postępowania wznowieniowego toczącego się w trybie przepisów Rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego.

W dniu 2 czerwca 2020 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła opinia o braku podstaw do wznowienia postępowania sporządzona przez pełnomocnika z urzędu adw. K. K. . Pełnomocnik ten, dokonawszy analizy akt sprawy (co wynika z kart 31 - 32) stwierdził, że lektura akt sprawy nie wskazywała, aby zaistniały podstawy do wznowienia postępowania w przedmiotowej sprawie, które zostały przewidziane przepisami rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego. Pełnomocnik podkreślił

przy tym, że wnioskodawca złożył swój wniosek o wznowienie postępowania, jeszcze zanim został wydany prawomocny wyrok Sądu odwoławczego w sprawie. Nadto załączył korespondencję z wnioskodawcą, z której wynikało, że J. R. „nie chce jakiegokolwiek usługi prawniczej” ze strony tego pełnomocnika.

W związku z treścią opinii pełnomocnika, J. R. został wezwany na mocy zarządzenia z dnia 2 czerwca 2020 r., na podstawie art. 120 § 1 k.p.k. do usunięcia braków formalnych wniosku o wznowienie postępowania przez jego sporządzenie i podpisanie przez pełnomocnika z wyboru w terminie 7 dni od otrzymania zarządzenia pod rygorem odmowy przyjęcia wniosku. Wnioskodawca jednak tego braku nie usunął.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Zgodnie z przepisem art. 545 § 2 k.p.k., jeśli wniosek o wznowienie postępowania nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego. W doktrynie oraz orzecznictwie obowiązek ten określany jest powszechnie jako przymus adwokacki, chodzi bowiem o to, by przedmiotowy wniosek opracował podmiot fachowy. Przepis art. 545 § 2 k.p.k. jest regulacją o charakterze obligatoryjnym i nie ma możliwości obejścia jego rygorów. Złożenie wniosku o wznowienie postępowania sporządzonego osobiście przez samego wnioskodawcę jest czynnością prawnie bezskuteczną (zob. T. Grzegorzczuk. *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*. Warszawa 2008, s. 1153; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 września 2012 r., III KZ 67/12, Lex nr 1220908; z dnia 21 listopada 2012 r., IV KZ 65/12, Lex nr 1228644; z dnia 30 września 1996 r., V KZ 47/96, OSNKW 1996, z. 11 - 12, poz. 88; z dnia 10 kwietnia 2018 r., III KZ 15/18, Lex nr 2473776). W przedmiotowej sprawie J. R. nie był uprawniony do sporządzenia osobiście wniosku o wznowienie postępowania (ani w równym stopniu do złożenia kasacji). Brak formalny wniosku polegający na niesporządzeniu i jego niepodpisaniu przez adwokata lub radcę prawnego mógł być usunięty tylko wówczas, gdyby ustanowił on pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego z wyboru, gdyż został prawidłowo do tego wezwany w trybie art. 120 § 1 k.p.k.

Ponieważ w określonym terminie wniosek sporządzony i podpisany przez pełnomocnika nie wpłynął, konieczne było odmówienie przyjęcia osobistego

wniosku wnioskodawcy na podstawie art. 545 § 2 k.p.k. w. zw. z art. 545 § 3 k.p.k. W takiej sytuacji Sąd Najwyższy nie mógł badać zasadności podniesionych przez wnioskodawcę argumentów uzasadniających - jego zdaniem - wznowienie postępowania, gdyż stanowiłoby to obejście przepisów ustanawiających przymus adwokacki. Należy jednak stwierdzić, iż pełnomocnik wyznaczony zarządzeniem Sędziego Izby Karnej Sądu Najwyższego, ustosunkował się do wniosku J. R. i wskazał, że po analizie argumentów podniesionych przez niego oraz na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego nie stwierdził, by zaistniały przesłanki do wznowienia postępowania, enumeratywnie wyliczone w art. 540 k.p.k. i następnych.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że pełnomocnik wyznaczony z urzędu, jako profesjonalista, zajmując stanowisko w przedmiocie ewentualnych podstaw wznowieniowych, bądź stwierdzając ich brak, ma pozycję autonomiczną i nie musi wyrażać w tym zakresie poglądów zbieżnych z reprezentowaną przez niego stroną (*tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 maja 2018 r., III KZ 20/18, LEX nr 2490310*). Podstawy wznowieniowe są ściśle określone, zaś pełnomocnika z urzędu ustanawia się w takim wypadku po to, aby jako podmiot kwalifikowany, dokonał analizy akt sprawy właśnie pod takim kątem, a nie, by sporządził wniosek o wznowienie, gdyż taka jest wola wnioskodawcy (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2011 r., II KZ 14/11, LEX nr 794845*). W ten sposób zostaje w sprawie zrealizowany wymóg rzetelnego procesu, bowiem sąd nie ma obowiązku wyznaczać kolejnych pełnomocników z urzędu aż do uzyskania przez wnioskodawcę oczekiwanego przez niego efektu (*zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2011 r., III KZ 20/11, LEX nr 811870*). Zarówno art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak i regulacja przewidziana w art. 83 k.p.k. nie daje gwarancji wyznaczania kolejnych pełnomocników z urzędu, o ile dotychczasowi nie spełniają oczekiwań mandanta (*zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 lutego 2018 r., III KZ 69/17, LEX nr 2440455; z dnia 30 grudnia 2016 r., IV KZ 69/16, LEX nr 2177103*).

Należy także podkreślić, iż złożenie wniosku o wznowienie postępowania na korzyść wnioskodawcy nie jest ograniczone żadnym terminem. Zatem może on uczynić to po zebraniu odpowiednich środków i zleceniu sporządzenia wniosku

ustanowionemu przez siebie adwokatowi lub radcy prawnemu, o ile ten uzna, że powody do wznowienia rzeczywiście zachodzą.

Uwzględniając całokształt poczynionych wyżej rozważań, należało postanowić, jak na wstępie.